

Sygn. akt VI GC 199/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 września 2016r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Beata Hass-Kloc

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Kościak

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2016r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: Syndyka Masy Upadłości S. J. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Zakład Handlowo-Usługowy (...) S. J. w upadłości likwidacyjnej

przeciwko: J. J. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą Firma Handlowa (...)

o ustalenie

I. **stwierdzić** bezskuteczność w stosunku do masy upadłości S. J. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Zakład Handlowo-Usługowy (...) S. J. w upadłości likwidacyjnej z mocy prawa umowy sprzedaży maszyny do (...) o numerze (...) za cenę 105.780,00 zł zawartą pomiędzy S. J. a pozwaną J. J. w dniu 30.06.2014r. potwierdzoną fakturami w ilości dwóch sztuk o numerach „(...) z datami wystawienia i sprzedaży 30.06.2014r., gdzie w pierwszej fakturze nazwę towaru wpisano: „maszyna do (...), rok produkcji 1994, Nr. Podwozia: (...)” zaś w drugiej fakturze nazwę towaru wpisano: „ maszyna do (...) (...)”

II. **zasądzić** od pozwanej J. J. na rzecz powoda Syndyka Masy Upadłości S. J. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Zakład Handlowo-Usługowy (...) S. J. w upadłości likwidacyjnej kwotę 7.200,00 zł (słownie siedem tysięcy dwieście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

sygn. akt VI GC 199/16

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 5 września 2016 r.

Pozwem wniesionym w sprawie z powództwa Syndyka Masy Upadłości S. J. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Zakład Handlowo – Usługowy (...) S. J. w upadłości likwidacyjnej przeciwko pozwanej J. J. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą Firma Handlowo Handlowa (...) J. J. wniósł o ustalenie, że w stosunku do masy upadłości S. J. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Zakład Handlowo – Usługowy (...) S. J. w upadłości likwidacyjnej jest bezskuteczna z mocy prawa umowa sprzedaży maszyny do robót ziemnych (...) o numerze podwozia (...) za cenę 105 780,00 zł. stwierdzona fakturami w ilości dwóch sztuk o nr (...) z datami wystawienia i sprzedaży 30.06.2014 r. , gdzie w pierwszej fakturze w nazwie towaru wpisano M. do (...) rok. prod. 1994 Nr podwozia (...) zaś w drugiej fakturze w nazwie towaru wpisano „Maszyna do robót ziemnych (...)” oraz o zasądzenie kosztów postępowania.

Syndyk wskazał, że w dniu 1.08.2015 r. Sąd Rejonowy wK.V Wydział Gospodarczy w sprawie zawisłej pod sygnaturą V GU 16/14 ogłosił upadłość obejmującą likwidację majątku upadłego S. J. w wyniku rozpoznania wniosku z dnia

28.07.2014 r. wierzyciela B. K., postanowienie jest prawomocne. Powód wskazał, że w okresie 6 miesięcy przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości doszło do sprzedaży maszyny której dotyczy żądanie pozwu pozwanej, która jest powinowatą I stopnia upadłego.

Dalej wskazał, iż w sprawie znajdują zastosowanie przepisy w brzmieniu sprzed 1.01.2016 r. powództwo jest zaś oparte na art. 128 ust. pr. upadł. i naprawczego. Powód wzywał pozwaną do zwrotu ruchomości, zajętej przez syndyka i która znajduje się we władaniu syndyka. Pozwany zakwestionował zajęcie bez uprzedniego postanowienia sędziego komisarz stwierdzającego czynność za bezskuteczną. Ponadto ruchomość została zatrzymana na mocy postanowienia prokuratora, powód został zawiadomiony o wszczęciu postępowania w sprawie ukrywania, usuwania i darowania w okresie od lipca 2014 r. do września 2015 r. swojego majątku przez S. J.. Powód wskazał, iż powództwo o wydanie ruchomości jest bezprzedmiotowe, jako że została wydana mu na przechowanie przez policję, jednak powód posiada interes prawny w powództwie o ustalenie wobec kwestionowana czynności jako bezskutecznej przez pozwaną oraz celem wykazania przed organami ścigania uprawnienia do posiadanej ruchomości oddanej mu na przechowanie i dokonanie jej sprzedaży w likwidacji.

Syndyk wskazał też na niejasności związane z udokumentowaniem jednej transakcji dwiema fakturami VAT.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania (k-30-32).

W uzasadnieniu podniosła zarzut zapłaty całej wartości zakupionej maszyny, która weszła do masy upadłości, niewykazanie aktualnej wartości maszyny, podniosła działanie w dobrej wierze stąd przysługuje jej ochrona z art. 169 kc oraz wyjaśniła, iż wystawienie dwóch faktur wynikało z błędu w oznaczeniu maszyny w pierwszej z nich. Maszyna została zabrana przez powoda, jej cena została zapłacona, w razie zatem uznania czynności za bezskuteczną powód byłby bezpodstawnie wzbogacony i musiałby zwrócić urządzenie.

W piśmie procesowym z daty 2.08.2016 r. powód w odpowiedzi na argumenty pozwanej wskazał, iż wobec dokonania czynności przez datą ogłoszenia upadłości cena nie wpłynęła do masy, bo ta jeszcze nie istniała, ponadto bezskuteczność z art. 128 puin nie jest uzależniona od zapłaty ceny. Zaprzeczył, aby w sprawie miał zastosowanie art. 169 kc, nie znajdują także zastosowania przepisy skargi pauliańskiej i nie jest istotna kwestia złej lub dobrej wiary nabywcy. Zakwestionował wyjaśnienia co do wystawienia dwóch faktur VAT, jako że w razie błędu wystawia się fakturę korygującą. Wskazał, że kwestia zwrotu świadczenia wzajemnego za urządzenie nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Wskazał też, że wartość przedmiotu sporu odpowiada wartości maszyny wskazanej w fakturze VAT (k-38-39).

Na rozprawie w dniu 5.09.2016 r. strony podtrzymały stanowiska w sprawie, pozwana wniosła o jej przesłuchanie w charakterze strony.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Postanowieniem z dnia 11.08.2015 r. Sąd Rejonowy w K. V Wydział Gospodarczy sygn. akt V GU 16/14 w sprawie z wniosku wierzycieli B. K. i M. K. ogłosił upadłość S. J. – Zakład Usługowy (...) w T. obejmującą likwidację majątku dłużnika. Wniosek wierzyciela B. K. wpłynął w dacie 28.07.2014 r. wierzycieli M. K. w dacie 9.04.2015 r.

dowody: postanowienie z dnia 11.08.2015 r. sygn.. akt V GU 16/14 k. 5, 13, uzasadnienie postanowienia z dnia 11.08.2015 r. k. 6-12, odpis z CEIDG k. 16,

W dniu 30.06.2014 r. pozwana J. J. zakupiła od S. J. maszynę do (...) rok. produkcji 1994 , nr podwozia (...) za kwotę 105 780 zł. brutto. Z tytułu sprzedaży urządzenia wystawiono dwie faktury VAT na tę samą kwotę i o tym samym numerze, a to (...)obie z dnia 30.06.2014 r. W jednej oznaczono przedmiot jako „Maszyna do (...)” w drugiej „maszyna do (...) rok. produkcji 1994 , Nr Podwozia (...)”

dowody: faktura VAT nr (...) k. 14, faktura VAT nr (...) k. 15,

Pozwana J. J. jest synową upadłego S. J..

dowody: odpis skróconego aktu małżeństwa k. 17,

Powód wzywał pozwaną do wydania urzędzenia. Pozwana w odpowiedzi zakwestionowała tytuł prawny syndyka do ruchomości, a to w związku z brakiem orzeczenia sędziego komisarza o bezskuteczności czynności sprzedaży.

W dacie 27.11.2015 r. postanowieniem prokuratora Prokuratury Rejonowej w J. sporna maszyna została zatrzymana w sprawie PG (...) dochodzenia o przestępstwo ukrywania, usuwania i darowania składników majątkowych pomimo grożącej niewypłacalności i oddana na przechowanie Syndykowi Masy Upadłości.

dowody: wezwanie z dnia 25.01.2016 r. k. 18, pismo z daty 9.02.2016 r. k. 19, wykaz rzeczy oddanych na przechowanie z dnia 23.11.2015 r. k. 22, postanowienie prokuratora z dnia 27.11.2015 r. Ko (...) k. 23, pismo z dnia 19.11.2015 r.

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o powołane powyżej dowody z dokumentów, które nie były kwestionowane przez strony postępowania, odnośnie zaś faktur Vat oraz osobowych źródeł dowodowych mowa będzie o nich w dalszej części uzasadnienia.

Sąd Okręgowy mając na uwadze powyższe zważył co następuje:

Powód oparł powództwo o art. 189 kpc i art. 128 puin w brzmieniu sprzed daty 1.0.1.2016 r. stosownie bowiem do art. 449 ustawy Prawo restrukturyzacyjne z dnia 15.05.2015 r. zmieniającej ustawę Prawo upadłościowe i naprawcze z dniem 1.01.2016 r. w sprawach, w których z dniem wejścia w życie ustawy wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Stosownie zaś do art. 128. 1 puin sprzed daty 1.01.2016 r. czynności prawne odpłatne dokonane przez upadłego w terminie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości z małżonkiem, krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie albo z przysposobionym lub przysposabiającym są bezskuteczne w stosunku do masy upadłości.

W pierwszym rzędzie należało stwierdzić, iż powód wykazał interes prawny w wytoczeniu powództwa w oparciu o art. 189 kpc.

Wytoczenie powództwa o ustalenie wymaga wykazania istnienia interesu prawnego, którego nie ma z reguły wówczas, gdy możliwe jest wytoczenie powództwa o świadczenie. Specyfika prawa upadłościowego i naprawczego nie daje podstaw do innego pojmowania interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie /por.: I ACa 65/13 wyrok s.apel. 2013-06-06 w Łodzi LEX nr 1327566 oraz VI ACa 29/12 wyrok s.apel. 2013-02-28 w Warszawie/. Interesu prawnego nie ma z reguły wówczas, gdy możliwe jest wytoczenie powództwa o świadczenie.

Ewentualny wyrok stwierdzający bezskuteczność w oparciu o art. 128 puin ma charakter deklaratorywny. Powyższe ma to znaczenie, że wymagany przez art. 189 kpc interes prawny istnieje wówczas, gdy bez wyroku deklaratoryjnego powód nie może realizować pełni roszczeń i uprawnień wiążących się z istnieniem lub nieistnieniem stosunku prawnego lub prawa, bądź uzyskać koniecznej ochrony na przyszłość. Powyższe miało miejsce w przedmiotowej sprawie. W art. 134 p.u.n. ustawodawca unormował co prawda konsekwencje bezskuteczności czynności upadłego w sytuacji, gdy na podstawie takiej czynności składniki majątkowe wyszły z jego majątku albo do niego nie weszły. Jednak nie każda bezskuteczna czynność prawna upadłego prowadzi do powstania roszczenia wynikającego z tego unormowania, lecz tylko taka, na skutek której coś fizycznie ubyło z majątku upadłego. W przedmiotowej sprawie syndyk fizycznie włada fizycznie rzeczą, kwestia jednak bezskuteczności dokonanej sprzedaży nadal pozostaje sporną, stąd syndykowi pozostaje powództwo o ustalenie. Powód ma więc interes sprawy w usunięciu niepewności co do prawa i przesądzeniu deklaratorywnym wyrokiem bezskuteczności czynności sprzedaży.

Możliwość wytoczenia powództwa z art. 189 kpc potwierdza także orzecznictwo. Powództwo o ustalenie czynności prawnej za bezskuteczną z mocy prawa na podstawie art. 128 p.u.n. może być wytoczone w razie sporu co do bezskuteczności tej czynności i wymaga wykazania interesu prawnego (art. 189 k.p.c.). Bezskuteczność czynności prawnej z mocy prawa następuje bez potrzeby zaskarżenia takiej czynności w drodze powództwa, co nie wyłącza w razie sporu możliwości wytoczenia powództwa o ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c. /wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2010 r. IV CSK 298/09/.

Przepis art. 128 ust. 1 ma zastosowanie, gdy zostały spełnione trzy przesłanki, dłużnik dokonał czynności odpłatnej; czynność została dokonana w ciągu sześciu miesięcy przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości, stroną tej czynności była jedna z osób określonych w ust. 1.

Pozwana nie kwestionowała statusu synowej upadłego i tym samym stopnia powinowactwa wskazanego w przepisie art. 128 ust. 1 puin.

Odpłatna czynność sprzedaży z dnia 30.06.2014 r. bez wątplenia została dokonana w terminie 6 m-cy przed datą złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości z dnia 28.07.2014 r.

W świetle przesłanek z art. 128 ust. puin niezasadne były zarzuty pozwanej powołującej się na zapłatę ceny, wartość urządzenia, brak pokrzywdzenia czy też swoją dobrą wiarę.

Ochrona masy upadłości przed czynnościami dłużnika, w przeciwieństwie do uregulowań w kodeksie cywilnym, nie jest zależna od wykazania, że czynność dłużnika miała na celu pokrzywdzenie wierzycieli /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2007 r., IV CSK 184/07, OSNC 2008, nr 12, poz. 142/. Skoro więc podstawa faktyczna zaskarżonego wyroku w zupełności podpadała pod hipotezę normy wynikającej z art. 128 ust. 1 p.u.n., to subsydiarne stosowanie w sprawie przepisów kodeksu cywilnego dotyczących skargi pauliańskiej nie wchodziło w rachubę. /Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2012 r. II CSK 273/11/.

Zarzut pozwanej zapłaty ceny miał zaś to znaczenie dla rozstrzygnięcia, że pozwana potwierdziła odpłatność czynności. Każda zaś czynność prawna odpłatna dokonana przez upadłego w warunkach określonych w art. 128 ust. 1 p.u.n. jest bezskuteczna do masy upadłości z mocy samego prawa. Sankcja bezskuteczności czynności prawnej nie jest uzależniona od tego czy upadły w zamian uzyskał zapłatę bądź czy kontrahent upadłego spełnił inne świadczenie wzajemne / wyrok s.apel. z dnia 2015-10-13 w Lublinie I ACa 293/15 /.

Zarzut dotyczący wartości urządzenia z jakiegokolwiek daty był niezasadnym także z tego względu że syndyk nie domagał się zwrotu jego wartości.

Sąd dokonując oceny dowodów z faktur VAT z tej samej daty i o tym samym numerze wziął pod uwagę tak stanowisko strony powodowej jak i wyjaśnienia pozwanej, przyjmując, iż obie faktury dokumentowały to samo zdarzenie, przy czym poprawność ich wystawienia jak i tego skutki w sferze księgowej i podatkowej nie są przedmiotem niniejszego o postępowania. Zbędnym był zatem także dowód zeznań świadków na okoliczność sposobu fakturowania sprzedaży.

Sąd oddalił zatem wniosek dowodowy pozwanej z zeznań świadków na powyższe okoliczności, jako że nie dotyczył kwestii istotnej w sprawie, na podstawie art. 227 kpc w zw. z art. 233 kpc.

W sprawie nie znajdzie zastosowania także art. 169 kc, jako dotyczący nabycia rzeczy od osoby nieuprawnionej, która to kwestia nie jest przedmiotem postępowania.

Sąd oddalił także wniosek dowodowy pozwanej zgłoszony dopiero na rozprawie z przesłuchania jej jako strony na okoliczność zawarcia umowy w myśl art. 217 § 2 kpc jako spóźniony i powodujący przewlekanie postępowania, nadto jako że dotyczył w zasadzie okoliczności niespornych w sprawie, a to zawarcia umowy sprzedaży czy jej daty i jako takich nie wymagających dowodzenia.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznając, iż ziszczyły się przesłanki z art. 128 ust. 1 puin w brzmieniu sprzed daty 1.01.2016 r. ustalił w oparciu o art. 189 kpc bezskuteczność czynności sprzedaży spornego urządzenia w stosunku do masy upadłości orzekając jak w pkt I wyroku.

W przedmiocie kosztów postępowania na które po stronie wygrywającego powoda złożyły się koszty zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania.